

Maa- ja metsätalousministeriö

Hallintasuunnitelma haitallisten vieraslajien torjumiseksi (V) – Yhteenveto lausuntokierroksesta

- MMM pyysi lausuntoja hallintasuunnitelmaehdotuksesta haitallisten vieraslajien torjumiseksi (V)
- Ehdotus koski haitallisten vieraslajien hallintatoimenpiteitä sekä toimenpiteitä toteuttavia tahoja
- Lausuntoaika: 01.02.2024–14.03.2024
- Lausuntopyynnön jakelu: ks. diat 8-9
- Lausunnon antoivat 19 lausunnonantajaa: ks. dia 10

Yleisiä näkemyksiä suunnitelmasta

- Pääsääntöisesti kaikki lausunnonantajat tukevat esitystä EU:n vieraslajiluettelon kolmannen täydennyksen lajien torjuntasuunnitelmiksi. Suunnitelmaehdotusta pidetään tärkeänä, kattavana sekä hyödyllisenä ja tervetulleena.
- Hallintasuunnitelma nostaa hyvin esille viestinnän merkityksen. Viestintä ei kuitenkaan ole ollut riittävää, koska uusia vieraslajeja ja vieraslajiesiintymiä löytyy maastamme jatkuvasti. Laajempi mediakampanja ongelman tunnettavuuden lisäämiseksi suuren yleisön suuntaan olisi paikallaan.
- Käytännön toimeenpanossa on tärkeää varmistaa vastuut. Toimeenpano vaatii suunnitelmatason lisäksi laaja-alaista eri tahojen sitoutumista ja osallistumista.
- Tärkeää kiinnittää huomiota toimintaan tarvittaviin määrärahoihin ja resursseihin, jotta suunnitelmat etenevät käytännön toiminnaksi. Riittäviä resursseja tarvitaan myös tutkimuksen ja seurantojen jatkamiseksi.
- EU:ssa sovitusta siirtymäajoista huolimatta ainakin pistian ja japaninkelasköynnöksen poistaminen luonnosta / nykyisten tunnettujen esiintymisten hävittäminen tulisi aloittaa kansallisesti heti.

Yleisiä kommentteja toimenpiteistä 1/2

- Suunnitelmassa eriteltyjä toimenpiteitä pidetään hyödyllisinä.
- Toimenpiteissä vastuu- ja yhteistyötahot ovat kattavasti tunnistettu.
- Laajaa vieraslajitiedotusta pidetään erityisen tärkeänä toimenpiteenä.
- Hallintasuunnitelmassa tiedottamista tulee suunnata myös kunnallisille löytöeläintoimijoille.
- Viestintää kannattaisi keskittää niin, että eri tahoille jaettaisiin samoja viestintämateriaaleja eli niitä tuotetaan keskitetysti ja jaetaan eri tahoilla.

Yleisiä kommentteja toimenpiteistä 2/2

- Tehokkaan ja edelleen kehittyvän viranomais- ja sidosryhmäyhteistyön edellytyksiä parantaisi yhdestä pysyvästä verkko-osoitteesta löytyvä listaus kunkin organisaation yhteyshenkilöistä vieraslajiasioissa.
- Vieraseläinlajien torjunta ja ympäristöstä poistaminen tulee tehdä eläinten hyvinvoinnin kannalta parhain mahdollisin menetelmin vältettävissä olevaa tuskaa, kipua ja kärsimystä välttäen. Hallintasuunnitelmassa tulisi kuvata tarkemmin, kuinka mahdollisten eläinten poistotoimien kohdalla tulee menetellä. Hallintasuunnitelmaan tarvitaan selkeämpää ohjeistusta haitallisten vieraseläinlajien käsittelystä ja tappamisesta, jotta vältetään aiheuttamasta kärsimystä eläimelle.
- Yleisissä toimenpidesuosituksissa voisi mainita yhdeksi tavoitteeksi parantaa vieraslajien poistamisen sosiaalista lisenssiä lisäämällä koulutusta eläinten lopetusta koskevasta sääntelystä (Laki eläinten hyvinvoinnista, 64 §) ja eri eläinlajien oikeaoppisista lopetustekniikoista- ja menetelmistä. Koulutuksen lisääminen ei rajoitu vain metsästäjäntutkinto -koulutukseen, vaan sitä tarjotaan myös julkisissa tietoverkoissa. Vastuutoimijat olisivat: MMM, Suomen riistakeskus ja Ruokavirasto.

Lajikohtaisia kommentteja toimenpiteistä

- **Kuningaskäärme ja afrikankynsisammakko** voivat erityisesti lemmikkinä pidettyinä kumpikin olla pitkäikäisiä eläimiä; hallintasuunnitelmassa voisi mainita myös mahdollisuus yhdistyksen etsiä karanneelle lemmikille epäkaupallisesti uusi koti.
- Siinä vaiheessa, kun **lemmikkieläin** havaitaan Suomen luonnossa, oikea yhteistyötaho ovat kunnalliset löytöeläintoimijat, jolle löytynyt vieraslajilemmikki tulee toimittaa.
- **Vieraslajikalujen** potentiaalsiin leviämisreitteihin tulisi lisätä lammikkokäyttö tai jakaa akvaariokäyttö akvaario- ja lammikkokäytöksi. Hallintasuunnitelmassa esitetyt kala- ja rapulajit mahdollisesti kiinnostavat enemmän lammikkoharrastajia kuin perinteisiä akvaarioharrastajia. Potentiaali tahalliseen ja tahattomaan vapauttamiseen kalalammikosta saattaa olla korkeampi kuin perinteisestä sisäakvaariosta.
- **Kultasimpukka** tulisi siirtää ryhmään 2 eli Suomessa potentiaalisesti menestyvät eivätkä tavatut lajit, jolloin toimenpiteet olisivat tehokkaammat lajin suhteen; ei pelkkää levinneisyyden seurainta vaan myös aktiivisista tiedotusta ja yksilöiden poistamista, jos havaittaisiin meillä.

Kommentit vastuutahoista ja toimijoista

Ehdotukset toimenpiteitä toteuttaviksi vastuu- ja yhteistyötahoiksi on kattavasti tunnistettu, mutta:

- Yhteistyötahoiksi luonnosta löytyvän vieraslajimatelijan tai sammakkoeläimen osalta tulisi listata kunnalliset löytöeläintoimijat; jokaisessa kunnassa on eläinten hyvinvointilain mukainen löytöeläintoimija, jolle lain mukaan pienikokoiset karkuun päässeet seura- ja harrastuseläimet, kuten matelijat ja sammakkoeläimet, tulee toimittaa.
- ELY-keskukset mainitaan hyvin monessa kohdassa vastuu- ja yhteistyötahona, mutta resurssit eivät ole ELY-keskuksissa riittävät kaikkeen mainittuun toimintaan. Monessa kohdassa lueteltu suuri joukko vastuu- ja yhteistyötahoja johtaa siihen, että eri toimijoiden väliset roolit ovat epäselvät eli niitä tulisi selkeyttää. Olisi selkeämpää, jos vastuutahot ja yhteistyötahot voisi erottaa toisistaan.
- Toimenpiteitä toteuttavia yhteistyötahoina voisivat olla asiantuntijoina mukana Kalatalouden Keskusliiton jäsenet maakunnalliset kalatalouskeskukset ja kalastajaliitot.
- Hyvin eksoottistenkin lajien kohdalla yksilöiden havainnointi, lajintunnistus sekä oikeaoppiset ja eettiset poistotoimet ovat vaativia. Näiden eläinyksilöiden poisto pitäisi vastuuttaa ensisijaisesti Suomen riistakeskukselle ja Metsähallitukselle.
- Toivottiin nykyistä enemmän liikenne- ja viestintäministeriön aktiivisuutta vieraslajien ehkäisyyn ja torjuntaan.

Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta (1/2):

- Animalia ry
- BirdLife Suomi ry
- Dendrologian seura ry
- ELY-keskukset
- Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
- Etelä-Savon ELY-keskus
- Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- Hedelmän- ja marjanviljelijäin liitto ry
- Helsingin yliopisto
- Hämeen ELY-keskus
- Itä-Suomen yliopisto
- Kaakkois-Suomi ELY-keskus
- Kainuun ELY-keskus
- Kalatalouden keskusliitto
- Keski-Suomen ELY-keskus
- Kuntaliitto
- Lapin ELY-keskus
- Liikenne- ja viestintäministeriö
- Luonnontieteellinen Keskusmuseo Luomus
- Luonnonvarakeskus
- Luonto-Liitto ry
- Luontoturva Ky
- Maa- ja kotitalousnaiset
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Metsähallitus
- Metsäkeskus
- Metsäteollisuus ry

Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta (2/2):

- Pirkanmaan ELY-keskus
- Pohjanmaan ELY-keskus
- Pohjois-Karjalan ELY-keskus
- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
- Pohjois-Savon ELY-keskus
- ProAgria
- Puutarhaliitto ry
- Ruokavirasto
- Satakunnan ELY-keskus
- SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry
- Suomen Akatemia
- Suomen eksoottisten eläinten harrastajayhdistysten liitto ry
- Suomen Lemmikkiliitto ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Suomen metsästäjiliitto ry
- Suomen riistakeskus
- Suomen vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö ry
- Suomen ympäristökeskus
- Svenska lantbruksproducenternas centralförbund rf
- Taimistoviljelijät ry
- Tulli
- Turun yliopisto
- Varsinais-Suomen ELY-keskus
- Viherympäristöliitto ry
- WWF
- Väylävirasto
- Ympäristöministeriö

Lausunto saatiin seuraavilta tahoilta:

- Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
- Suomen Kuntaliitto ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto SLL
- Suomen Riistakeskus
- Gustafsson Joonas/Suomen eksoottisten eläinten harrastajayhdistysten liitto ry (SEEL)
- Kirkkonummen kunta
- Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.
- Kainuun ELY-keskus: Koordinoitu lausunto kaikkien ELY-keskusten puolesta
- Kalatalouden Keskusliitto
- Tulli
- Väylävirasto
- Suomen ympäristökeskus
- Suomen Akatemia
- Metsähallitus
- SEY Suomen eläinsuojelu
- Helsingin yliopisto
- Ruohola Esa
- Ympäristöministeriö
- Ruokavirasto